

ივერია

გაზეთი ღირს:

წიგნი	მან. კ.	მან. კ.
12	10	6
11	9 50	5 50
10	8 75	4 75
8	8	3 50
9	7 25	2 75
7	6 50	1 50

კლავ ნომერი—ერთი შაურტი

„ივერიის“ ტელეფონი № 227

რედაქცია:
ნიკოლოზის ქუჩა, 21.
ტელეფონი.
გაზეთის დასაბარებლად
და განცხადებათა დასაბეჭდად
უნდა მიმართონ რედაქციის და წერა-კითხვ.
კაბარე, საზოგადოების განყოფილება.
ფასი განცხადებასა:
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზედ
16 კაპ., შემოთხვეულ—8 კაპ.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227

12 თებერვალს, დღის 10 საათზედ სტატკე სოვეტნიკის
**ილია ლაზარუს ძის სერეპრიაოპ-
ოქრომეპელივილიის**
გარდაცვალების მეორე დღეს ქ. ტფილისს, ლილუბის წმ. დედის
მშობლის ეკლესიაში გარდახილ იქნება წირვა და პანაშვილი.
(2—30—2)

ნათალია იაკობის ასული მოკრახვილინა შვილებითურთ აუწყ-
ებებს ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ გარდაცვალებულის პირველის
მეუღლის და დანარჩენთ მამის
ლუკა ღვთის ძის ქორძაშვილის
წლის წირვა და პანაშვილი გარდახილ იქნება დაბა ხონს 14 თე-
ბერვალს, ხონის ქარხნის ეკლესიაში, დღის 10 საათზედ.
(1—5—1)

ქართული თეატრი
საყველიერა რეპერტუარი
ქართულის დრამატულის დასისაგან წარმოდგენილი იქნება
შპასკეს, 13 თებერვალს,
დ ა მ მ ა
ღრამა 5 მოქმედ. და 6 სურათ. გ. გენახია
შპასს, 14 თებერვალს
თავარ ბატონიშვილი
ისტორ. ღრამა, 5 მოქმედ. კ. მუსხისა
გვირას, 15 თებერვალს
უკანასკნელი წარმოდგენა
ს ა მ შ ო ბ ლ ო
ღრამა 5 მოქმედ. და 7 სურათ. თვ. ე. ერისთავისა
მონაწილეობას მიიღებს მთელი დასი
ადგილების ფასი ჩვეულებრივია
დასაწყისი 8 საათზედ
რეჟისორი კ. მახსი.

უნაკლულოდ და სრულად გნახაეთ
თავანახად ჰედაზად დიდს მუხაის
ფულცემეკომპოსიკისა.
ღია ყოველ-დღე გოლდფინის პოსტაქტზედ, მიკრამთვის სახლის
ორს სართულში
ჩამოვიდა დანარჩენი ტერეფილებანიც ოდენისა
და მისკინებთა
(5—28—4) შესუდა ღირს 20 კაპ. დაწერალებითა აფიშებთა

მარტოვლა წინაშის მამრე, აბ-
სანაშენის მამრე
ტფილისის სათავადაზნაურო ბანკის
დარბაზში 14 თებერვალს, 1898 წ.
საღამოს 8 საათზედ დანიშნულია
საზოგადო კრება
ქართველთა აზნაგობისა.
განსახილველ საკენებია:
1. ანგარიში წარსულის 1895
წლიდან.
2. არჩევანი აზნაგობის წარმომად-
გენელისა (გამგესი), ხაზინადარისა
და მდივნისა.

ათითა დანა ღირს ერთი მანეთი
და ცხრა შაური.
ვინც ასე ცალზედ მეტს დაიბა-
რებს ნაკლებ ფასად დათმობა. ქუ-
თაისის გარეშე მტკობრებზე გაეცხავე-
ნებათ ფოსტით ფას დადებით.
(5—5—1)

ახალი ამბავი

ცნობილს ფოტოგრაფსა და
ძველ ნაშთებს შემგროვებელს ა. ს.
როინაშვილს შეუფერია ირაკლი მე-
III-ის სურათი, რომელიც ას სურათ-
ში 12—14 წლისა უნდა იყოს. ეს
სურათი 22 თებერვალს ჩვენს გაზე-
თში დაიბეჭდება.

გუშინ, 11 თებერვალს, ქე-
ლაქის ახალი მოურავი გ. ვ. ცე-
ნგულივი წარუდგა მთავარ მართვე-
ლის თანაშემწეს ა. ა. ფრეზეს და
ტფილისის გუბერნატორს თ. ა. ბი-
კოვს.

ის მამული, რომელიც განს-
ვენებულმა ნ. დ. ზუბოლაშვილმა
უანდერბა ქალაქსა და რომელიც სა-
სამართლოს ვიწრო ქუჩაზეა, რომ-
გორც შეფიცეთა, 35,000 მან.
ჭირს.

ქალაქის უძრავის მამულერის
ხელ ახლად დამფასებელი კომისია
ათავებს მე-4 ნაწილის მამულებისა
დაფასებას და ახლა მე-5 ნაწილის
მამულების დაფასებას შეუდგება. ამ
ოთხის ნაწილის უძრავის მამულების
დაფასება დასაფასებელ გარდასახად
15,000 მანეთი მოუხატა თურმე.

კავკასიის მთავარ მართველის
განკარგულებით, ქუთაისის მტკობ-
რებელთა გლახარია და ტფილისის
მოქალაქე სამი ძმა კარლინსკები სა-
მის წლით გავაზენილ იქნენ ხარკო-
ვის გუბერნიაში იმის გამო, რომ მე-
სამე ნაწილის პოლიციის მეთვალყუ-
რეს დააკოვსა სცემეს და პოლიციის
მოხელეთ წინააღმდეგობა გაუწიეს.

დღეს, 12 თებერვალს, გამე-
ობის სადგომში სამკობს სასწავლე-
მელთა კომისიის კრება ექნება, რომ
მლის მიერაც განხილულ იქნება სა-
განი იმის შესახებ, თუ ვინ უნდა
დაინიშნოს ხარკოვის უნივერსიტე-
ტის გრაფ ლორის-მელიქოვის სახე-
ლობის სტუდენტობის, რომელიც
ეხლა განთავისუფლდა.

კავკასიის სამიპერატორო სა-
მურერო საზოგადოების ერთმა წევრ-
მა საზოგადოების სამკობს გადასცა
განცხადება, რომ საზოგადოებათა
ვის შერთი შეუადგომლობა ადირას
სამთავრო-კავკასიაში ერთობს დაწესებუ-
ლებათა შექმნის შესახებ.

ამ დღებში საეპარქიო შურე-
ნეკლმა ნ. გ. ტატოშვილმა საქარ-
თველობა ექსარხოსს წარუდგინა ორი
გრცული მოხელენა მოსმადინა, ერთ-
თი სახელდავგო და სამურერო ქუ-
რსების შესახებ, რომელიც წარსულს

ზაფხულს იქნა გამართული სამრე-
ლო სასწავლებლების მასწავლებელ-
თათვის, და მეორე—თავის მოგზა-
ურობის შესახებ ერევნის, განჯისა
და ბაქის გუბერნიებში.

გუშინ წინ, 10 თებერვალს,
ტფილისის ქალაქის სამკობს ხმოსანმა
ი. ა. თორიოვმა გარდასცა გამგობას
განცხადება, რომელიც ამბობს,
რომ ვერაგ 1,000 მან. ტფილისში
პოლიტენიკუმის დასაარსებლად.
ამ ფულს ქალაქის კისას წარუდ-
გენო.

განზრახვა აქეთ სატელეგრა-
ფო სასწავლებლები დააარსონ ტფი-
ლისისა, ხაშურისა, ბაქოსა და განჯა-
ში. ტფილისის სასწავლებელში უნდა
ისწავლოს 24 კაცმა, ბაქოსა და გან-
ჯისაში—თითოში 16 და ხაშურისაში
8. თუ საჭირო იქნება, სხვაგანაც და-
არსდება ასეთი სასწავლებლები ღმოს-
წავლებელთა მიღებულ იქნებიან ჯერ
რკინის გზის მოხელეთა შვილები
და ნათესავები და შემდეგ გა-
რეშენი. სწავლა უფასო იქნება
ნაწილის კანტორალორ-მექანიკოსის
ხელმძღვანელობით, დღეში 2-3 სა-
ათი. ამ სასწავლებლების პროექტი
შემუშავებულია და წარდგენილია მი-
ერ-კავკასიის რკინის გზის უფროსთან
მის-და განსახილველად.

სამშაბათს, 10 თებერვალს,
ტფილისის მაჰმადიანთ ილქნისწუ-
ლეს „როზაზან-ბაირამი“ უკანასკნე-
ლი დღე ორის კვირის მარხულობი-
სა. ამ დღეს მეჩეთების სიფორიგისა
გამო სამადლობელი პარაკლისები
გარდაიხადეს: სუნტებმა საზოგადო-
კო ბაღის ზემო ნაწილში და ში-
ტებმა მაჰმადიანთა სასაფლაოს მახ-
ლობა „მოუსალოო“ მოედანზედ.

ნ. ე. ზუბოლაშვილის ანდერ-
ძის შინაარსი რომ გავაცნით ჩვე-
ნის გაზეთის მეტხველებს, ბოლოში
მოვიხსენიეთ, რომ საზღვარგარეთ
ინახებდა ანდერძის დამატებითი ვერ-
სიონი. ეს დამატებითი ვერსიონი,
„ახ. მმ.“ სიტყვით, მხოლოდ გან-
სვენებულის ქვრის შესახება თურმე.
ამ საბუთის გამოქვეყნების შემდეგ
ცხად იქნება ის, რა თანხა დადუ-
ტვო განსვენებულმა ქალაქსა და რა
თანხა ქვრის.

მიწად-მოქმედებისა და სახელ-
მწიფო მამულების მინისტრის რწმუ-
ნებულის ბრძანებით გავაზენილ იქ-
ნება ამ შიკაქსშიდაროში ტაოპარა-
ნების ადგილების დასამაგნავად. ტა-
ოპარაზები შიკაქსში 14 თებერვალს
წავლენ.

გაზ. „კავკასს“ დღემით ატ-
ყობინებენ დონის რუსტოვიდამ, რომ
10 თებერვალს დღის 3 საათ. 35 წ.წ.
მოვიდა აქ მთავარ-მართველი თავ-
გ. ს. გოლიცინო. მთავარ-მართე-
ბელს თან მოჰყვა თურგის ოლქის
უფროსი გენ.-ლეიტ. კახანიკი და
უფროსი ოლქის უფროსი გენ.-ლეიტ.
მაღამა. საღვურებზედ მთავარ-მართე-

ბელს ყაზახთა სტანიციების მოხუცე-
ბულთა დეტუტაცია ეგებებოდა. სტა-
ნიცა კავკასსკიამ თოვალს შურ-მარ-
ილი მიართვა.

იმავე გაზეთს დღემით ატყო-
ბინებენ „შეშინდან“, რომ 10 თებე-
რვალს, დღის 10 საათ. 40 წ.წ.
განჯის ცნობილი ავაზაკი ჰუსსინი,
რომელმაც ათასნაირი ავაზაკობა ჩა-
იღინა, პოლიტენისტრის ურჩობა გა-
უწია, რისთვისაც ეგზეკუცია ჩაყუ-
ნეს ქ. განჯას, „შეპრობილ იქნა“
სპარსეთში ჯგერბაილის მკურნის უფ-
როსის თანაშემწის რუსტამმეგობის
მიერო.

გაზ. „კავკასს“ სიტყვით, ამ
წლის გაზაფხულზედ შეუდგებიან
ართინი შიგნის ხილის ხის განსვენე-
ბლად სანერგის დაარსებას. სანერ-
გის მართვა ავროპაში ს. წ. ტიპო-
ფეეს აქვს ჩაბარებულია.

კავკასში, ადგილობრივის გა-
ზეთის სიტყვით, შემდგარა საზოგა-
დოება თურგის მკირე წლოვან დამ-
ნაშეთათვის ხსიათის გამსწორე-
ბელ სამეურნეო და სახელოსნო ახალ-
შენის დასაარსებლად.

„Правит. Вѣст.“ სწერს, რომ
14 იანვარს, ნინოზა დადეს, ყაზახის
სასულიერო აკადემიის ეკლესიაში
ქართულად იქნა გარდახილი წირ-
ვაო, სწირა I კურსის სტუდენტმა
მღვდელმა მესარიონ ხელაიამ მე-III
კურსის მთავარ-დოკვანის დავითის
(ტრამაში-ეკთიმე კაპახიძე) თანამს-
ხურებით. წირვაზედ გალობდნენ
ტფილისის სემინარიის მოსწავლედ
ნამყოფი ქართველი და რუსი სტუ-
დენტები და რამდენიმე საგლობელი
ქართულის კილოთი იგლობეს. ამ
ამისა გამო გაზ. „Цер. Вѣд.“ აღ-
ნიშნავს განსვენებას და ღირსებას
ქართულად წაკითხულის სახარებისას,
სამოციქულისას და ნათქვამ ასამა-
ლებლებისას და კვერქებისას. წირ-
ვის დასწრენ ზოგიერთი პროფე-
სორები, აუარებელი სტუდენტობა
და მათი ყოვლად უსამედლოცისობა
აკადემიის რექტორი“.

ამს წინად გაზ. „Сѣв. Кав.“
დამტკილი იყო კორესპონდენცია,
რომელიც იწყებოდა, რომ ნიკო-
ალექსანდრესკის სტანიციის ყაზახი
აქსენოვი ცხოვრობს კოთხისათვის და
პატიმრებულ იქნა სტანიციის ატამა-
ნისაგანთა ხელთ ეს ატამანი მკოვე-
ნის იმავე გავთვში არა განმარტე-
ბას სწერს: „საქორიდ ვცნობ განმარ-
ტო გაზეთის კოთხის გამო აქსენოვის
დამატირების ამბავი, რომლის შე-
სახებაც წერილობით იყო დაბეჭდილი
გაზ. „პრობოცკი კრია“-სა და „სე-
ვერნი კავკასში“. მართალია, აქსე-
ნოვი კოთხულობდა გაზეთებს,—შხო-
ლოდ იმ იმართებს იწერებდა, რომელ-
მზაც, იმის აზრით, რამე იყო და-
ბეჭდილი,—რომ არ გაეზოვდა,
ეთსა და იმავე ნომრის კოთხუ-
ლობს მთელი კვირათის თვისს ღუ-
ქანსა და ბაზარში. თავისის კოთხით

აქნენი „ხალხს“ აწვითდა სტანციის მშობთა-გამგებობის წეს-რიგის წინააღმდეგ, რისგანაც მე, სამჯერ განჯრთობლივს შემდეგ, იძულებული ვაფიქსი სამის დლით დამპატიმრებინა ამ საზოგადო სატყეულის გამო, ხოლო რადგანაც ამასვე სხადილი და კითხულობდა გავით დაპატიმრების შემდეგაც, ხელ-მეორად იქნა დამპატიმრებული ხუთის დლითა.

დუშეთა. ამ ყამად აქ გამოიძენა იმ საქმის, რომელიც წარსულის წლის ოქტომბერში სოფ. ახალ-გორის შერთხვა ლეშების სამხედრო სატყეულის. იმ ამ საქმის გარემოებაში იმ ახალგაზდათა შორის, რომელთაც წარსულ წლის კენქი უნდა ამოეღოთ, ახალგორის ვაჭრის იგორ მზარეულოვის შვილი კონსტანტინეც იყო. კონსტანტინე სამხედრო სატყეულის 23 ოქტომბერს ახალ-გორის სოფლის საზოგადოების განაზრინი წარუდგინა, რომ ჯერ 10 წლისა აქ ვიყავი, როცა უშვილო გეორგი მისსივშია მიშვილიო. ამ განაზრინის ძლით, რომელიც ქნის ბოქალშია შემოიწმა, სამხედრო სატყეულში 1 ხარისხის შელდათი მისცა კონსტანტინე მზარეულოვის, რომელითაც დედამისი ერთა შვილი შარ-გებლობს და განააგვის უფულო სამხედრო მზარეულისა. 4. ნოემბერის სამხედრო სატყეულის თავმჯდომარეს ორმა წევრმა შიხსენება წარუდგინა, რომ, როგორც შეხიტიყი, მოისესოვს კონსტანტინე მზარეულოვი სრულიად არ უშვილია და განაზრინი სულ რამდენსავე თვით აძრე შეუდგენიათ, ვიდრე კენქის ყრა დიწყეობა, მზარეულოვის მამის მეკლინობით, რომელსაც დიდი ვაჯლენა აქვს სოფ. ახალ-გორის მსოფრეთა შორისა. ამ მომხმებნათა შემდეგ სატყეულში დადგინა ყოველივე ამ საქმის ვითარება სასამართლოს გარდაეცეს, რომელიც ამ ყამად უკვე შეუდგა საქმის გამოძიებას. მოისესოვი ლარიბი აკცია და მდიდარ ვაჭრის შვილის მის მიერ შვილიად აყვანა მართლ რომ რადაც იქნება შიხსენება. (ა. ი. ა.)

1897 წლის ამბერ-კავასის რკინის გზით უმჯობესდება 1,120,508 კაცს, საგარეო მატარებლებით—1,247,100 კაცს.

ველეტონი

დღეობა

(მოხობა)

(შედეგ)

— რო ჰქენ, ქა ვერ იშოვნენ? მოუთმულად ჰვითხა მარიაშა ცუცხლა-პირას ნეტახედ მჯდომს სოსისა.

— სუველოს დავლოდებ ვერევე ვეუბლად, რა სარგებელი არ დავბრძოდი, თუნდა ყანი-მკანი დღემდე ექვს შაურად გიშველით-მეთოქ, მაგრამ ამა შიხსენება და შაუშვირეს თავი ყველაზე უარი მოთხრა: ჯერ შერილიტანი მოვადგინე მოიშარო; ღმერთს შერთიენ სული მოუეცია, ისიც ვერ დაუწყვენია, და ჩვენ გვგორად და დაგახვერე მოცემულსო, მასხარათა-ცოი ამოვდეს სიცილი ხარხარით,— პირქუშად უხასხახა სოსისა.

— მაშ მეტი ჩარა აღარ არი, ვირო უნდა გავყოლოთ, გაბარებებით და მტკიცედ წარმოისტყე მარიამსა.

*) იხ. „ვეფხისტყაოსანი“ № 31.

სამხედრო—106-199 კაცს, და სულ 2,478,807 კაცს. 184,030,218 ფუთი ბარაკი ვადატრიათი ამავე გზით. მიჯობათა ბილეტებით 1,766,073 ხა. აულთი, ტვირთის გადატარ-ვალოტრით 18,001,957 მ. და სხვაგვარ 1,502,334 ხა., სულ 21,288,366 ხა.

გვიან, დღის 12 საათზე ორბულიანის ჰრჩხაზე ჭუთასის გუბერნიის მსოფრეზელი ალექსი მერტველმა და სამსონ გურბანიძემ სიძოვარლის გამო ჩხუბი უღატეს სარსეთის ქვეშევრდომს შატას გუბურჭოს, ჩხუბში გაჩეშე ხალხიც ჩაერთა და პარილი ჩინენ ვერბანიძე და გურუჭოვი თავში და იფარა ადღაოძლაშვილი მარტყინა ხელში, პოლიციამ დამნაშავენი შეიკაფა და სამართალში მისცა.

8 თებერვლი, საღამოს 10 საათზე, მინერის ჭუხუხედ, მიხელი ბოლდინოვის დუქნაში ჭუთასის გუბერნიის მსოფრეზელი აკაკი ლორთქიფანიძემ და ალექსანდრე ცენაბიძემ სიძოვარლის გამო ერთი აურ-ზაური ასტებეს და საზღვარ-გარეთის სასამუღლით სასვე ჭურჭელი დაამტყირეს, 100 ხა. დიდებულთა, ამა გარდა, ცენაბიძემ დანი დასაქრა ხელში მდებარე ბოლდინოვი. დამნაშავენი პოლიციამ შეიკაფა.

ჩვენ გუზინ დაბეჭდილი გვქონდა მაქსიმ ბეშენიკოვის მოკვლის ამბავი. რიგორც უყვ თქვით, პოლიციამ დაპატიმრება განსვენებლის ცოლი, შვილი და მძღუქვი გეორგი მელეჟიძე. პირველად დაპატიმრებული უფის ამბობდნენ, მაგრამ შემდეგ განსვენებლის შვილი გამოიტყდა და ყველაფერი აღიარა. შვილის სიტყვით, იმისი დედა და მძღუქვივი ძალიან დასოფლებული ყოფილან, რის გამო დღეს თავისი ქვრის მოკვრება სდომებო, იმ დღეს, რა დასტის ცველობა მომხარა, განსვენებელი მოთვარლი მისულა შინ. სადაც იმისი ცოლი, შვილი და მძღუქვივი ვახშახსა ჰქამდნენ. განსვენებლის ჩხუბი დაუწყვეთა ცილისაგვის და კიდევ დაურტყამს. მაშინ სამხედრო მზარეულმა, ჭაუჭყვეთა, ვახშახი და მუტუტებით ცენა დაუწყოთ, ვიდრე საწყალს სული არ გაფურცევიდა. ამის შემდეგ ცოლს ვადაუწუტებო, პოლიციასი გასმივატყებო, რომ ჩემ ქმარს იარაღსავე მოსცემს და იმისაგან მოვადგო. თუცა შვილი გამოიტყდა და ყველაფერი აღიარა, ცოლი და მძღუქვივი მაინც უარხებდნენ და იმას ამბობდნენ, რომ ჩემ არ მოვიკლავით. გუზინ-წინ სამხედრო პირველ ნაწილის გამომძიებელს ვაჩარგულვებით დაპატიმრებულ იქნენ.

შარლი ბანჯიღანა

8 თებერვლი

25 იანვარს ქ. განჯაში ქართველობამ წურა-კითხვის გამავრცელებულ

— რას ამბობ, დედაცოცო, ვაგვიცილირა? ვ ვირო გვიცხოვრებს, ვეცად გავყოლოთ, და ამა მაშინ გამოგვძვრება კიდევ თვალი, აი!.. იწყინა სოსისა.

— თვლი მაშინ კი არ გამოგვძვრება,— განაზრებით ეუბნებოდა მარიამი, თვლი მაშინ გამოგვძვრება, რატო ჩვენს მეზობლებს დღეობა ექნება და ჩვენი სტუმრები რო მოვლენ გასახეთქად და გასაფხრეწად, იმათი პირკაცა უცემთო. ამა მაშინ უყურე შენი ძმა და შენი რბალი რამოდენა ფრთხლ შიხსენე სიხარულით, თითო ადღს ენას წამოადგენენ, მოპყებანი მოშლილი წისქვილითი თარშისა და წლის-წლობამის სუ ჩვენს და ცინევა ნინის მოვებაში იქნებინან: ჰი! დავიღვეთ თვალი, თქვე მიწასთან გასწორებულა ატუტის გლახებო, რი ღმერთი თქვენ შვილსაც არ ვაძლევთ— წილითი თვით მიექეითო!.. უი! ტა-ტა-ტა! ბარე ჩვენი ხელით სახლავი ვავითხარობო და დავიბარებნე, ის გვიჩვენებია, ჩვენს მეზობლებს რა დღეობა ჰქონდეთ, და ჩვენ-კი ვამოვაკლებო.

ბელ საზოგადოების* სასარგებლოდ გამართა ჩვეულებრივი „ქართული საღამო“. ეს მეოთხეთა მხართავს განჯის ქართველობა აქ „საღამოს“ და ყოველთვის აქაური საზოგადოება დიდს სიხარულით ეგებება ხოლო მე. როგორც წინა წლებში, წარსულსაც ამ საღამოს ზოგად და ისწავლა საზოგადოება, ასე რომ ბევრმა მსურველმა ბილეთებიც კიდარ იშოვეს. საღამო 8 განყოფილებისაგან შესდგებოდა. პირველ განყოფილებაში წარმოდგენილი იყო ა. ცაგარის პიესა „ოინანაში“ და ვ. გუნიას ვოდილილი „დადეკატან“ მეორეში მიკრიტიკება ხორამ ბან კაქსისა ლომიტარობით იმღერა რამდენიმე ქართული ხმა, მესამეს შეადგენდა ცეკვა.

ამ საღამოსთვის მოწვეული იყო ქ. ნ. მ. ვაშენია-ცაგარისა. იგი ყოველ-წელს იღებს მინაწილებას განჯაში გამართულს „საღამოში“ და დიდათ ასიამოვნებს ხოლმე საზოგადოებას თავისი შეუდარებელი თამაშით. წარსულ „საღამოს“ გამოჩნდა თუ არა სტენაზედ, მაყურებელი ხანგაზრდოვის ტაშის კვრით მიეგებნენ. ამ ხელდაც მან მშვენიერად შესასრულა თავისი როლი და ბევრი აცინა საზოგადოება, რომელიც ნიჭიერი მსახიობი ტაშის კვრით და რამდენჯერმე სტენაზედ გამოწვევი და აჯაღლებოდა.

დანარჩენ მოთამაშეთა შორის განსაკუთრებულს ყურადღებას იქცევდა ქ. ნ. ბ. მირიანაშვილისა. იგი მეოთხედ თუ მეხუთედ იღებს მინაწილებობას ქართულ წარმოდგენებში ყოველ წარმოდგენის შემდეგ უფრო და უფრო გრძნუდნებოდა, რომ შენაწინევი ნიჭი აქვს... ვუსურვებთ ამ მხარე უფრო მეტად განვითარებას ნიჭისა.

მოთამაშე მამა-აკცია შორის დავიკრებოდა და მოხდენით თამაშობდნენ ბანნი გელკოვაშვილი, ნ. ბაქრაძე და დ. ბაქრაძე. მეტადრე პირველმა ბევრი აცინა საზოგადოება. ერთის სიტყვით, პიესებში მშვენიერად ჩაიარეს. საშუალოდ, ამისივე თქმა არ შეგვიძლია კონცერტის განყოფილების შესახებ: როგორც აფიშებში გვქონდა გამოცხად

ბეჭდული, ბან კაქსისე უნდა შესრულებინა სამი სოლო: „სული ბოროტო“, „გადმეში მიათა“ და „თაბო ჩემო“, მაგრამ, დახე ჩვენს უღბლობას, სწორედ 24 იანვარს, დილითვე, ბანს კაქსისე ხმა სრულიად დაეკარგა და იძულებული შეიქნა მარტო მღერისათვის თავი დაენებებინა.

მაინც საზოგადოების წინაშე, რამდენად უშესალო იყო, პირ-ნათლად გამოვედით: სწორედ იმ „საღამოს“ ქსეკილდგან მოულდინელი გვეწვივა ჩვენი ახალგაზდა მომღერალი ი. ცაგარეთელი, რომელმაც იტალია-მოგები ისე, რომ მისი წარმოდგენა იმდერა რამდენიმე სიტყვით, რითაც ძრიელ ასიამოვნა დამსწრე საზოგადოება. დასასრულ ხორამ იმღერა „გოგონა“. უცეკვი ცენაზედ გამოჩნდა სოფლის „გოგონა“, რომ მისთან მოთამაშე მშე-ჭახუხეს პირი ხანე არ უწევს და მით მოტყვივალე მოთამაშის გულს ცეკვილი მოსდგეს, დასწევს და დადაგონს... „ავალიანა“ ვახლდათ ქ. ვაშენია-ცაგარისა. ნიჭმა და დაკვირვებამ არც აქ უმტყუნა და ერთხელ კიდევ ასიამოვნა საზოგადოება: „გოგონა“ დიდის ამბით ვაიმეორებინეს.

ამის შემდეგ განხლდა მხიარული ცეკვა-თამაში: ლეკური და ვერობილი. საზოგადოება დილის 6 საათზედ დაიშალა.

მხიარული

მხიარული მინიშნა პრა-მიტიკი სა-მის ბაო.

ყველასათვის ცხადია, რომ საზოგადოდ ქართველების და კერძოდ გურულების უსუსტესს მხარეს შეადგენს ნივთიერი ხელ-მოკლეობა. ეკონომიურად დაუძლურება. რომელიც სასიკეთო პროგრესული დაწესებულება, რომელი უსაქიოისი მოთხოვნელობა გნდია, რომ ამ ეკონომიურად დაუძლურების გამო ამ ბორძიკობდეს ჩვენში, სიცილი ხლეს არ გურუბოდეს. დიან, ჩვენი ეკონომიური უღონობა ექვს ვარცევა და მის უღონობა-კი იქნებიან

წარმოსდგება, რომ ჩვენში ჯერ საწარმოო და და დიდად ვანვიითარებელია, ჩვენი წარწარმოები ჩვენს უხეს მიღარს ბუნებას სულ არ შეეფერება. ადამის ღირნიდლის სამუშაო იარაღებით, რა თქმა უნდა, ჩვენ იმდენს ვერ გამოვაჩინებოთ ჩვენს უხეს ბუნებას, რამდენსაც ჩვენს უხეს ეკონომიურად განვივარცხებოთ. ერთი თავისი ვაკლებით ღარიბს ბუნებას, ვერც მოკლეობას ვაგვეწვეოთ ჩამოგორებით სერთო ბაზარში, მაგრამ იმდენი ვერ მოვაგვიბრუნებოთ, რომ უახლოვდეს ბაზარში მაინც ვაგვიტანოთ ზოგიერთი ჩვენი წარწარმოები ისე, რომ უშუალო წარწარმობა ჩარჩებში არ ვაშუკუთ და ისიც უცხო თესლისანი. რა უნდა ვაგვეწავს ჯერ უცეკვა და მერე ნივთიერად უძლურება ფულის პატრონთან იმის მეტი, რომ ყველაგამოვლებული გვეყვება ისე რომელივე ფულის პატრონს: შენიჭობრე, მიწველი, ამ ჩვენს ნათელარს საღამოში უნდა მიღობო და ჩაღის ფსად მიირთვიო.

დაახ, მარტოხელი კაცი პურის ჰამაშიც ბრალია, თორემ ჩართან ბრძოლაში რას ვახლდება, მაგრამ სხვა ერთი უღონობა, იქ ხომ ადა-მინათა კრებული ღირნიერია; სადაც მარტო ბნევი გოგია ვერას ვახლდარა, იქ ამ და ათასი ისევე ხელმოკლე გოგია, ნინია დს სხვა თუ შეკვეთა-თამაში: ლეკური და ვერობილი. საზოგადოება დილის 6 საათზედ დაიშალა.

დადაგულნი, რომ იმათი მხნახა ტინი-კლდე-კი ყვარა-ყვარ დასტყებოდა სიხარულით და ცრემლების ღვრით ატორდნენ, დედა რომ სარბალები ატორებული დანიხანს, მიხვებენ, მოუხსნენ ატეით-იქიდან, მიპყედეს თავები დედა-მარიამს და მწირად ტირილდნენ და კეთიონებდნენ გულ-დაწყვეტილი დადა-შვილინი.

ვანუტებულ სოსია პირდაპირ უყურებდა ამ გულის სიღრმისდის გულ-დათუთაქეს სურათს თავისი სახარბილი ცოლა-შვილისას, დინჯად აბოლებდა ყალიონს და თან მწუხარედ გულ-აქვითინებულს ცხარე-მედღარე ცრემლები ჩამოსდოდა ნაკველით ვით მთლად გაითრებულ წვერიულაშუედ. სოსია ხმა-ამოუღებლო იტყებებოდა ვახახუბულზედ ატორებულ ვახსავით, მაგრამ სოსია სულ ცხადდებდა ლაპარაკობდა თავისი სარკე-ფაგებში სოსიასავე გულის ენით-გამოთუქებულს მწუხარებას. ისე გულმუხარედ და გულმედღარედ ეკვიწებდნენ და სტორდნენ კუნწულ-კუნწულა ცრემლების ღვრით დაწმარტარის სიღრმით და მწუხარ

დადაგულნი, რომ იმათი მხნახა ტინი-კლდე-კი ყვარა-ყვარ დასტყებოდა სიხარულით და ცრემლების ღვრით ატორდნენ, დედა რომ სარბალები ატორებული დანიხანს, მიხვებენ, მოუხსნენ ატეით-იქიდან, მიპყედეს თავები დედა-მარიამს და მწირად ტირილდნენ და კეთიონებდნენ გულ-დაწყვეტილი დადა-შვილინი.

ვანუტებულ სოსია პირდაპირ უყურებდა ამ გულის სიღრმისდის გულ-დათუთაქეს სურათს თავისი სახარბილი ცოლა-შვილისას, დინჯად აბოლებდა ყალიონს და თან მწუხარედ გულ-აქვითინებულს ცხარე-მედღარე ცრემლები ჩამოსდოდა ნაკველით ვით მთლად გაითრებულ წვერიულაშუედ. სოსია ხმა-ამოუღებლო იტყებებოდა ვახახუბულზედ ატორებულ ვახსავით, მაგრამ სოსია სულ ცხადდებდა ლაპარაკობდა თავისი სარკე-ფაგებში სოსიასავე გულის ენით-გამოთუქებულს მწუხარებას. ისე გულმუხარედ და გულმედღარედ ეკვიწებდნენ და სტორდნენ კუნწულ-კუნწულა ცრემლების ღვრით დაწმარტარის სიღრმით და მწუხარ

დადაგულნი, რომ იმათი მხნახა ტინი-კლდე-კი ყვარა-ყვარ დასტყებოდა სიხარულით და ცრემლების ღვრით ატორდნენ, დედა რომ სარბალები ატორებული დანიხანს, მიხვებენ, მოუხსნენ ატეით-იქიდან, მიპყედეს თავები დედა-მარიამს და მწირად ტირილდნენ და კეთიონებდნენ გულ-დაწყვეტილი დადა-შვილინი.

ვანუტებულ სოსია პირდაპირ უყურებდა ამ გულის სიღრმისდის გულ-დათუთაქეს სურათს თავისი სახარბილი ცოლა-შვილისას, დინჯად აბოლებდა ყალიონს და თან მწუხარედ გულ-აქვითინებულს ცხარე-მედღარე ცრემლები ჩამოსდოდა ნაკველით ვით მთლად გაითრებულ წვერიულაშუედ. სოსია ხმა-ამოუღებლო იტყებებოდა ვახახუბულზედ ატორებულ ვახსავით, მაგრამ სოსია სულ ცხადდებდა ლაპარაკობდა თავისი სარკე-ფაგებში სოსიასავე გულის ენით-გამოთუქებულს მწუხარებას. ისე გულმუხარედ და გულმედღარედ ეკვიწებდნენ და სტორდნენ კუნწულ-კუნწულა ცრემლების ღვრით დაწმარტარის სიღრმით და მწუხარ

*) იხ. „ვეფხისტყაოსანი“ № 31.

ჯერჯერობით ეჭობა რჩება. ჯერ ამხანაგობას მოქმედება ეკუთვნის, რომ ერთი მთას ეცა, სხვა ბარს. ამხანაგობა კრიტიკანობით, ერთი ამტკიცებდა: ჩვენ გამხადვი ამხანაგობა დავიარსოთ, რომ უყუბო ტომის ჩარჩებს შეუკუთო კილოები, თორავ შინაური ჩარჩი თუ რასმე შეგვავლეს, ეს ჯამში ჩავარდნილი ლეკმა არისო. სხვები საპართლიანდ უახსუბედდენ: გინდ მეგლს შეუკუბი ვარ და გინდ მეგლის ფერ ძალღვარ; ჩარჩი იმის ჩარჩია, რომ სხვის გაკვირებაზედ იობობს ყოველთვის ხელს და მძარცველი შინაური იქნევა თუ გარეული, ყველა ერთნაირად მოსაგვრელია. ზოგი აღტაცებაში მოდიოდა ახალი ამხანაგობით, ზოგი კი ურწმუნოდ იღიმიოდა და ფილოსოფიურის სიღრმეც გაიხიზნა: ამ გვიარ დროებითი საშუალება ჩვენს გაკვირებას ვერ უშვდისო. რა თქმა უნდა, ამ კამათს სარგებლობა თუ არა, ზიანი მინც არ მოუტანია ამხანაგობისთვის, ხოლო თვით ამხანაგო შორის ატეხილობა შენ ჩემთან-კი დიდად ვიხარაო. ახლა ოზურგეთი და ლანჩხუთი დაუპირდაპირეს ერთმანეთს: ოზურგეთში მოხდეს კრება, თუ ლანჩხუთში, პირველს მიეცეს ამ საქმეში უპირატესობა, თუ მეორესათა. ოზურგეთმა თავისი გაიტანა, კრება იქ მოხდა, თუმცა ყველა დარწმუნებულ იყო, რომ აბრეშუმის წარმოების შეუგული ადგილი ლანჩხუთი არის. ამას არ დასჯერდნენ მღერევი წყლის არჩევი. ჯერ ლანჩხუთლებს წასწარმოებულეს: ოზურგეთლები განყოფილებასკ ვაითმევერო. მერე ოზურგეთლებს უთხრეს: ლანჩხუთმა დანაკუთრო ეს საქმე და შენთვის განყოფილება არ ემტებოა. აირია მომანტკრი, დაგულძვირდნენ ერთმანეთედ ორის უბნის მძებნი. ლანჩხუთლებმა ოზურგეთში წასვლა იუარეს, ოზურგეთლებმა ლანჩხუთში ამისვლა თათკილეს.

ამითი ის უხვედა, რომ სხვა და სხვა უბნის წყლების გულის მისაგებად ჯერ კიდევ ფებ აღუდგენის ამხანაგობის საშუალებებით ლანჩხუთს ვარდ ორის სხვა განყოფილება გაიმართა, სადაც მგინი ორას ფუთღმერთი ძლიერია, უფალი აქტუარებელი სულძმელია, ვენაცვალე იმის მადლს და სახელს და ყველას იქ მოქიანხავს, როცა იმის სამართალში წადგებიან... როგორც ჩვენ ყველანი სიკვდილსამართეს ვერ ავცდებოთ, იგრე კოდელი ჯოჯოხეთის ვერ ასცდება, —ღრმა-სასოსებთ წარმოსთქვა სოსიამ, დვივის სისწრაფით წარმოუღდა თვალ-წინ ყველა თავის შეუბრალებლად, უსამართლოდ ამკეთებ მოვალეობა, უსულმძღვრობა მოკრთამე მოხელეები, გულ-მშუბანად ამოიხიზნა მწარე ამოკენებით, ანდურდებულმა გულის ქეთინამ სული ყველში მოაბეჯინა, შეპირებულმა სულთქამ ტუჩები აუთრ ცხარე, სახე დაუბანკა და კვლავ ოსტორე ცრემლები გადმოიჰსქდა თვალთავან სოსიას, გამტკავავის სიღირხის ჯოჯოხეთურ კირავარამისაგან ძალზე მოტყობილ სახეზედ.

—ნტავე ჩვენც უსალო-კარო მატატალა მთხოვარა-გლახები ვყოფილყავით, და მამინ აღარჩინ და-გვრახავდა: რატო ამით-კი დღეობა არა აქვით, და ეხლა-კი ქვეყანაში

ზედ მეტი პარკი არ უყლიათ, მაშინ როცა ლანჩხუთში ამხანაგობის ვარდა ოთხმეორედი სხვა ვაჭარი და პარკი. მამსაღამე, ამხანაგობაზე ოთხჯერ მეტი პარკი პარკო ლანჩხუთში ისევე უტხო ტომის ჩარჩებმა იგდეს ხელში. ამხანაგობამ-კი სულ რილაც ხან ფუტი პარკი მეტი უყლიდა და ამისთვის სამ ადგილის საიმე იმდენი ხარჯი გასწია, რაც წინა 1896 წელს. ამის ვარდა, ამ წლის განმავლობაში ამხანაგობის გულშემატკივარი ერთობ ცოტა შერჩა, ხოლო სახელის ვაჭრები და ძირის გამომთხრელი კი ყოველთვის სხევი კეთილ საქმეს და აქაც იყო. მერე კიდევ ისიც სათქმელია, რომ ეს საქმე მთელის თავის სიმძიმით ერთს კაცს ჰქონდა მზობველი თავზედ, როგორ წაყვანა ამ კაცმა საქმე, ამას ამ თებერელის თავის 13-ს მოწვეული კრება დაგვანახვეს და ის ანგარიში, რომელიც სარევიზია კომისიის წევრები წარუდგენენ კრებას, ხოლო მე თუ სიტყვა ჩამოვედა ამხანაგობაზე კრების წინადაც, ის იმით, რომ ერთხელ კიდევ მოვავრონ როგორც ლანჩხუთის, ისე ოზურგეთის, რომ ლანჩხუთი, ოზურგეთი, ბახვი, ასკანია და სხვა. ამ საქმეში ყველა ერთია, ყველა მძაბ. სადაც უნდა ვიზარდოს გურიაში ეს საქმე, მისი შეუკველას გვეცდებოდა, ყველას მოგვითხოვდა, მე ვიზარა, არც თითონ საქმის მეთაური იქნებოდა ისე წინადაცვადანი, რომ წარმოებას იქ მოპოვდნენ ხელი, სადაც ამისთვის ნიაღვარ არ იქნება.

ყველა ამის გამოსარკვეველ და თითონ საქმის ფებზე დასაყენებლად გელა საზოგადო კრება ორის საჭირო და ამ თვის 13-ს ჩვენც თავი მოვიყაროთ იქ, სადაც კრება არის დაწინშული. ნუ მივატყევეთ ყურადღებაში წერილამ ქვეყანა ანგარიშებით გატაცებულითა მითქმა-მოთქმას; დავიფუტოთ აქ სასიკეთო პირად ანგარიშები და მხოლოდ ამ დღის საქმის გაზრდისათვის ვივვიკროთ, რომელიც ყველა ჩვენგან ძიძიობას მოვლასა და პატრონობას გვთხოვს. ყველა ამ შეტრიალთ ამ საქმეში წვლილი, გაგზარდოთ იგი, მოვუპოვოთ

უნდა გამოვქენდეთ, შავრცხვით, გამოვგრიოთ, გამოვესალოთ, თავზე სირცხვილის ლაფი დავცხესსა! — აქ ვითინებულის სილუ-სილუთა საქმე მარიაშია, კიდევ მოაყოლა გულსახლავი ტრილი და ბანი მისცეს ბაღლებმაც ტრილითვე.

კოლ-ქმარმა შეღამებდის ილაპარაკეს, იხიზნეს, სწევლეს და ლანდეს კიდევ ერთმანეთი გაბარებულენ. მარიაში ძალზედ ედგა ქმარს უნდა ვავიყოლოთ ვირი, თორე თუ დღეობა არ გვექნება, ამ შერცხვენას სიკვდილი გვირჩევიანო, და ქმარი ეწინააღმდეგებოდა: ვირი გვიხახავს ყველას: შენა, ფიხნი, დაფუქული, დასაფუკვი, წყლის ზიდვა და სხვა ათასი რამ — სულ იმას აწევს კისრზედ და ისიც რა ვაგვიკლიო, ცეცხლზედ წყალი დავცხესმებო, და თან იმასაც ეუბნებოდა: ქვეყანა სუ გელა იმას ლაპარაკობს, ე დღეობდა თუ უნდა მისთვის როგორმე, თორემ მახვი იღუპება და თითო სოფელს ათას თუნბობით ზარალი მოსდის ყოველ-წელწოდს დღეობისაგანო, და ამიტომაც არჩინ დავგვარა

ნდობა, ვაგვეყოთო სახელი, რომ სხვისსაც სასიხარულოდ და სანატრელოდ უნანდეს ამით ამხანაგად შემაღლებოდა ჩვენ დაუმტკიცოთ ქვეყანას, რომ ჩვენ შეგვძლებოდა მუერისკაპობით, სავროთ ძალით საზოგადო სასიკეთო საქმის ვადლოა. კრებამზედ ყველას ჩრჩება, ყველას შენიშნას დიდი ფასი და შენიშნელობა ექნება და სრულს იმედს ვიქონივებ, რომ დღეს ერთმანეთზედ ვაგვლძვირებელი ამხანაგები 18 თებერვალს დანიშნულს ადგილას მოიყრიან თავს, ყველა ერთის წადილით, ერთის ახრით ვამსჯალეული იქნება, რომელსაც თვით ამ სასიკვდილო საქმის ვაზრდა და ვაფართოვება ექნება საჩუქრად და არა მისი ძირის გამოთხრა.

წერილი პარიზშიდან

ქედი ზოლას სასამართლოს წინაშე (სუტორის კორესპონდენტისგან)

1898 წელს, 17 თებერვალს ახალის სტილით, ქ. პარიზში, ბანადღე-ღეგარება მკითხა სასამართლოს წინაშე წარმდგარს ადამიანს, რომლის აზრითაც სახეზედ საშინელ მხეწობანას ერთად რიადია ღრმა წუხილი იხატებოდა:

- თქვენი გვიარ?
- ემილ ზოლა, მიუფერ ბრალდებული.
- ხელობა?
- შერლო.
- რამდენი წლის ხართ?
- 58 წლისა. (მიუღეს დარბაზში საშინელი სიცილი გაისმა).

ეს იყო დღე, როდესაც სასამართლოს წინაშე წარსდგა რეპორატივე საუყუნის გამოჩენილი მომანების მწერალი, ავტორი „ჟერმინალ“-ისა, „რომი“-სა, „პარიზი“-სა და სხვათა, ქება და დიდება საფარგეთისა.

ამ დღეს და შემდეგ დღეებსაც საშინელ მოძრაობა ეტყობოდა ქვეყანაში, სასტუმროებში, ყავახანებში და მოედებზედ. ზოლას მოწინააღმდეგეებს მრავალი მისდ საჩრახისი განცხადება ვაარეს კვლავზედ, სტუდენტებმა ვაბაშრის მინფესტაციები ზოლას წინააღმდეგ, უმეტესად ის-

დვით სასვე, ღმერთი არა ვაქე! — დაერინებთ ეძხად სოსია.

— ემილ შენც დაგვცა და შენთან მხოვრებისა! გლავა წავალ სადმე, ან კლდეში ვაღვევარდები, ან ღრეში და ან თავ დაეხიზნო, სიკვდილი ამ მიზრენია ქვეყანაში შარცხენა გამოჩენვას! — ვესლონის მისისხანეთ წარმოსთქვა მარიაშია, გველ ნაქებნი ვით წამოვიარა ზეზე და ვავარდა ვარე.

სოსიას გული გაუსქდა, მართლა არა აიტყბოს რა ვაჯავრებულმა, შეებრალო ცოლი, ღრმად დარწმუნდა, რომ მართლაც დიდ შერცხვებთან ყველასთან დღეობას თუ არ ვადიხიდნენ, ეხლა-კი ელვის სისწრაფით ვადსწყვიტო ვონეზედ ვირის გაყული, ვამოხეტა, უკან ვადვენვა კოლს პერანგა და შევიკეთებ ვერავებული მარიაში, რომელიც ცოტა ხნის შემდეგ თავისი ქმარს სოსიას სიყვარულითის ალერსით და ვატკინაზნებულის ქნასი-ქნასით ეუბნებოდა:

— ამა, აღარ ვავარცებ, ვენაცვალე, მაგრამ ნუ ხარ ხოლმე ე ვაუ-

მოლა: „კონსიო ზოლა“, „ამა ზოლა“, „ამა ეთიფ“ (მისი ურები), „ვეი ამე“ და იშვითად „ვეი ზოლა“.

არც ერთი ვარემობა ხელს არ უწყობს ზოლას, კლერკალები, რომელიც სკიდილობენ ხელი იღონ მთლად სხელმწიფო მართა-ვაგაგეობა, ყოველ ვავარად მვეტანდებოდნ დაამცირონ ზოლა, რადგან მისი მოძღვრება რომანებში ძირითადად არღვევს იმითს მიმართულებას. ჯარი წინააღმდეგია, რადგან ვერ მოპირგებია ის აზრის, რომ იმისი ამდენი დენეკლები, რომელიც სჯიდნენ ვერფულს, შემტყვევდენ და დევა-საჯათ მართალი უქანოოდ, ვარი წინააღმდეგია, რადგან არა მსუსს, რომ იმის წრემი ვავიროს სავრო წრელები. მთავრობა წინააღმდეგია, რადგან იმის ხელში სწარმოებდა დრეფუსის საქმე და ამასთან უმაღლეს სავრო დედა-აზრის ვამო, რომელიც თვით აცხადებს, არ უნდა ამ საქმის ხელ-მოკრედ ვადთავიღებოდა ვამოკვეცებო. მდამოა ხალხი წინააღმდეგია, რადგან აღუქუფელი პატრიოტული განძობებით, მთავრობასა და ვარი ჰხედეს თავისი ძალის ვარე მტრეთთან საბრძოლველად, რასაკვირველია, სავრო აქვს ყოველთვის 1870 წელი და კლერკალები ძალიან სკდლობენ ჩავრონის ეს აზრი. უპრალო ხალხი წინააღმდეგია, რადგან დრეფუსი ურია იყო და ანტიცემიტების საშუალებით უფრო და უფრო ადელევიზში მოდის იგი.

სოციალისტები და რომდენიმე განათლებულნი კაცნი მოპირენი არიან ზოლას, მაგრამ იმით არა მკაზრთ ხალხის ალყვებას, არა მსუურე ვაკური იარაღი იხმარონ, უნდათ, რომ ეს საქმე უფრო მშვიდად ვათავედეს და მერე კრიტიკა ვაუქონ.

დედა-აზრი ზოლასი ეს არის: კაპიტანი დრეფუსი დასჯილი იყო ისე, რომ არ მისცეს ნება ვამართლიხას, არ უჩვენეს არც მას, არც იმისი ვეკილს საიღუმლო ბართო, რომლითაც ვამტყუნებულ იქნა, მამსადაც, ამბობს ზოლა, დარი დევა უფროდა ვადამიანის, საფარგეთში ზოლა წინააღმდეგ, უმეტესად ის-

გონარი კრება, ურჩი და უჯათი, ადამიანო! იგრე სიყვარული გეილი და გვირახთობდები ყველითონ, როგორც ვასათხოვარი ქალი თავის სასუფრაში სილამაზეს უფლის, ავეკუცეს და უფრთხილდებო თავის თვანის ჩინიეთი, შენ რე მოუძლოთ ვახსებოთ ხოლმე, მე მოუწყვეტლი იასავითა გქენბო, მთავარსავით ვილვე, საწითელით ვიწვები, ვახფხულის დრეფუსივით ცრემლით ვილვერბი და შენ კი... შენ კი არ ვავარგვარ, ჩემი სიტყვის ვავრენა არ იცი, მინამ სახარხოვლამდის თავს არ მივიტარ ხოლმე, ამა, რახე ვამაწვარე ან მე და ან შენი თავი, შენი ჰიომი! ღმერთი მოწყალეო, ქა, სათბი-სამაქალი მთლე მოვა, ნასა-მლევს იოლედ და უფრო ვავარე კი ვილს იოლედ, ვენაცვალე და თავი შემეგველოს შენი მარიაში, ჩემო სოსიო! კოლ-შელოის ტკილობა ნუ-გეშო!...

თვით დარიც ამ დღეებში ხელს უწყობდა ამ საშინელს მოძრაობას. მშვენიერი ხამბრისა და კვლად თბილი დღეები სდვას, თუმცა მზე ხანდახან პარისის ჩვეულებრივ ნისლში ეხვევა, მაგრამ მინც სასიამოვნო ტრაოსია... დღის ექვს საათი-დგან დაწყებული ხალხი იკრიბებოდა და 10 საათზედ პატარა მოედანი დღიენე, სასამართლის წინ, სულ მთლად ვაიკოს, შესვლა რიგით იყო.

11 საათზედ ეტლების მოძრაობა დაიწყო და მოვიდნენ ისინი, რომლებსაც მთავრობისაგან მიცემული ბილეთები ჰქონდათ; მათი რიცხვი აღებამტებოდა 400 ადამიანი. ყოველ დღეს ხალხი მატულობდა, ასე რომ მდგერი რჩებოდნენ ვარეთ, რადგან სასამართლოს დარბაზში აღარ იყო ადგილი.

პირველ და მეორე დღეს ზოლა თავისი ვეკილ ლაბორათა და მოკეთებულთ 11 1/2 სათზედ შემოვიდა და სავროთ კარებელდან, შემდეგ დღეებში-კი შემოვიდა სხვა კარებელდან, რადგან არ უნდოდა ხალხის ადლებოდა. ვამოჩნდებოდა თუ არა ზოლა ეტლი, მაშინვე შეიქმნებოდა ხოლმე ვიროლი „ამა ზოლა“ და უმცირესად „ვეი ზოლა“.

გამოჩნდებოდა თუ არა რომ შორის ეტლი, l'intransigeant-ის რედაქტორის, რომელიც საშინელ ანტიცემიტია და ზოლას წინააღმდეგია, მაშინვე შეიქმნებოდა მახალი „ვეი რომაორა“ და უმცირესად „ამა რომაორა“. როდესაც რომაორა ვავიანა „ამა რომაორა“, შესდვა რკინის მოაჯირის უკან, სადაც მტრებნი იდგნენ და შესხახავდა მდგნე აშლეთი ურების ამხანაგობა იმით, ვინც მკვირის „ამა რომაორა“.

სასამართლო წარმოადგენს პატარა დარბაზს, რომელიც 600 კაციზედ მეტი არ დაეცევა. იმი იყო ვატენილი ეს ოთახი, რომ პანტა რომ ავტოლო, უსათუოდ თავზედ დაეცეოდ და ვისმე და არა ძირს. ყველა სკდლობდა წინ წაწევას და ამასობაში ეტკობებოდა თავის მეზობლებში. ქსლები თავის ძალზედ მოკვერელ ტანსაცმელში მის სურავებზედ ხალხში, როგორც თვეები ქვეშეშა.

დ. მახანელი

(შემდეგი იქნება)

